

Kandidatska lista HPS za opć. izbore

Na Badnji dan predana je kao četvrta lista kandidata za općinsko zastupništvo ona Hrvatske pučke stranke. Lista kandidata ide ovim redom:

1. Vladimir Kulić, obrtnik; 2. Joso Tambača, tešak; 3. Dr Ante Dulibić, bivši narodni poslanik; 4. Vice Zeminović, tešak; 5. fra Stanko Huljić, župnik - Danilo Kraljević; 6. Stipe Stojić, tešak; 7. Vinko Šupuk, trgovac; 8. Petar Grubišić Čarija, tešak; 9. Dunko Živković Stipin, tešak - Zaton; 10. Luka Šerić, trgovac; 11. Dinko Foret, profesor; 12. Rade Gulam, trgovac; 13. Jere Bumber Mileta Andrijin, tešak; 14. Stipe Škugor Špiria, tešak - Dabrava; 15. Luka Mikulandra pk. Jose, tešak - Bilice; 16. Ante Milutin pk. Vice, tešak - Krapanj; 17. Niko Bajas Nanin pk. Jose, tešak; 18. Stipan Klisović pk. Lovre, tešak - Dan'o Kraljice; 19. Joso Karadžole, nadučitelj; 20. Stipe Bogdan Ivin, posjednik; 21. Bene Ercegović-Grba, trgovac - Rogoznica; 22. Joso Krnić pk. Nikole, tešak - Konjevrate; 23. Stipe Slavica pk. Andrije, tešak - Lozovac; 24. Jure Krnić pk. Mate, tešak - Bilice; 25. Spiro Mileta, pr. Ive, tešak; 26. Šime Juhić pk. Grge, tešak; 27. Mate Sraić, sudb. kancelist; 28. Šime Knežević-Čović Grgin, tešak - Boraja; 29. Mate Berović Šimin, tešak; 30. Blaž Plenča pk. Pere, tešak - Vrpolje; 31. Stipe Roša pk. Ante, tešak; 32. Pere Baranović-Pavlić pk. Mije, postolar; 33. Mate Pergin, trgovac; 34. Ive Baranović pk. Filipa, tešak; 35. Ive Rude pk. Nike, tešak; 36. Spiro Gojanović-Meljada, građ. poduzetnik; 37. Marko Jakovljević trgovac; 38. Mate Radić, postolar - Primošten; 39. Mrgr. Ivo Bjažić, kanonik; 40. Frano Škar, a, um. učitelj; 41. August Meznarić, bank. direktor.

Hrvatska pučka stranka nastupa u ovim izborima samostalno, kao uvijek do sada. Danas je u pitanju sanacija općinskih financija, trijezno i racionalno vođenje općinske ekonomije. Treba otkloniti sve ono što prijeti razvoju Šibenika, a to je strančarstvo, to su one laži, kojima vodeće stranke naše općine zavlačeju narod.

Tko hoće poštenje, rad, dobru upravu i politiku čistih ruku, neka 19. februara glasa u četvrtu kutlju, za listu na kojoj se s najodličnijim članom Šibenika drom Antom Dulibićem nalaze dobro zastupani svi staleži radnog naroda, od seljaka i radnika do obrtnika i činovnika. Ličnosti kandidate jamče, da će nastojati iskorijeniti strančarstvo i urediti loše stanje općinskoga gospodarstva te raditi za slogu Šibenika i njegovih sela u ekonomskim i prosvjetnim pitanjima.

† Mohandas Karamhed Gandhi

Božićni listovi javili su radiotelegrafsku vijest da je 22. o. m. umro u Indiji veliki borac za njezinu slobodu M. K. Gandhi, prozvan od svoga naroda Mahatma — velika duša. Teško je još uvijek izreći pravu vrijednost njegova rada, ali se može potpuno tačno utvrditi, da je značio za svoj narod mnogo.

Gandhi je rođen 1869 g. u Porbandaru u Indiji od građanskih roditelja. Njegova majka je bila žena neobičnih vrline, a dičila ju je velika ljubav prema sirotinji. Nije imao 20 godina, kad je otišao u London da se posveti pravu. Postao je odvjetnikom, ali odmah odlučno otklonio da brani i zastupa stvari, koje se protiv njegove savjesti.

U Indiji, zemlji od preko 320 milijuna ljudi, vladaju i zapovijedaju Englezi, broj kojih je daleko ispod pol milijuna ljudi. Velike klasne i staleške razlike, borbe između muhamedanaca i brahmana spreto je izrabio engleski režim, da drži u šaci indijski narod. Engleska bi bila prosjak da nema kolonija, i nije čudo da su Englezi na sve moguće načine od-

lučili da izrabe vrlo dobru situaciju zemlje, makar nenašli krivicu urođenom narodu, makar morao taj narod da u prosvjetnoj i gospodarskoj bijedi skapava.

Sred žalosnih prilika našao se Mahatma Gandhi, kad je otvorio odvjetočnu kancelariju u Bombayu. Sred opće apatije postao je neobičnim prorokom i vođom Indije. Čovjek mirnih, tamnih očiju, slabog tijela i suha obraza, priprosto odjeven — čitavi akset: hrani se voćem i i rižom i pije samo vodu, spava na podu i to malo, a mnogo radi. Čitav njegov lik nosio je izraz beskrayne ljubavi, strpljivosti i mira. Taj čovjek postao je isto takav vođa. Birajući između Hrista i Cezara, pošao je za Hristom. Visoko filozofski izobražen, silno religiozan, vođo je jedan oslobodilački pokret, koji je bio više religiozan, nego politički. Taj pokret koji se zove kod nas pasivnom rezistencijom, zove se u Indiji ahimsa te je glavni nauk brahmana džanijake sekte, u kojoj je Grandhi bio usgojen. Taj pokret živi na principima nenasilja i nekooperacije. Ne-

ćemo da se spuštamo u razmatranje, da li je takav pokret bio mogao biti plodonosniji, ali činjenica je, da je Gandhi na temelju tog programa uspio da pobrati Indijce muslimane i brahmane, da je organizirao narod bez razlike klase, staleža i kaste. Gandhi je vjerovao u strašnu snagu naroda, „koji nije moguće vladati, ako to on neće“. Kad bi ljudi bili anđeli, bez sumnje bi Gandhi bio u pravu. Ali njegov pokret nije bilo moguće do kraja izvesti, Gandhi se silno bojava pitanja „A šta onda?“ Previše meki filozof, nego praktički političar bio je Gandhi i sred ogromnog nateza nije htio da protjera Engleze a onda da ustanovi državu, kakvu oni imaju, jer bi to značilo, kako je sam kazao, „uništiti tigra, pa preuzeti tigrovu čud na se“.

Ipak je Gandhi učinio silno mnogo za napredak Indije. Organizirao je narodno gospodarstvo i ustrojio škole, narodna sveučilišta. Strašno sredstvo njegove borbe bio je hartal, dan molitve, u koji se nesmiye ništa raditi. To je bio neke vrsti generalni štrajk. Možemo si misliti, kako je bilo pri duži engleskom prijestolonasljedniku 1921. g., kad je u vrijeme hartala išao pustim ulicama milijonskoga velegrada Kalkute.

I kad je Gandhi kušao da u svoje mase unese dub ljubavi i mira — propao je. On je određivao hartale, a njegovi sijedbenici su pr puta, protiv načela nenasilja, išli u ekstrem i počinjali krvopr lića. Gandhi je sredinom februara 1922 g. radi toga prekinuo civilni generalni štrajk i to ga je za čas lišilo opće popularnosti. Prošao je moment, kojeg se engle-

**Dr. OETKER-
OVIM
BÄCKINOM**

Najbolje iskušane recepte šalje na želju besplatno i prosto od poštanskih pristojba.

Dr. Oetkera ilustrovana knjiga recepta sadržaje cirka 200 prvorazrednih recepta sa 51 slikom. Cijena Din 5.- dobiva se svagdje. U slučaju, da je ista rasprodana, tražite izravno kod Dr. Oetkera, Maribor.

ska vlada bojala je Gandhi je bio osuđen na 6 godina teške tamnice. U martu 1924 je pušten radi bolesti. Nastupile su opet svade vjerā i kaste i njegov je pokret zamro. Ali to mu nemože odnijeti veliko značenje za Indiju, za zavađ, za čovječanstvo. I mi danas stavljajući znak krsta pred imeom vjernog brahmana možemo kazati da taj čovjek, koji je kazao da Evropa nije kršćanska, nego da služi mamonu i koji je učio ljubavlju Hristovu besjedu na gori, znači i za kršćanski dio čovječanstva velikog proroka Božje ljubavi.

Posljednji put Frana Supila

Jučer u noći bio je na prolasku kroz Šibenik pepeo velikog hrvatskog politika i patriote, pok. Frana Supila. Parobrod Jadranske Plovidbe, koji je sa zakašnjenjem stigao u dva sata poslije ponoći, sačekao je lijep broj odaslanika društava i korporacija. Tiho, sred noćnog časa, obavljeno je čin pieteta prema prahu Supilovu. Šibenska glazba je otvirela par komada, dok su odaslanci šibenskih društava i općine pošli na parobrod. U ime Šibenika položio je kratko pominjući Supila g. geom. Uroš Novak vjenec s hrvatskom i državnom trobojkom. Vjenec su položili sokolska društva, dok je g. Marko Stojić dao na škrinju sa Supilovim pepelom krasan srebrni vijenac, koji je još od 1914. g. čuvan kao patriotski dar narodnoj misli. Konačno je g. dr Julije Gazari, drug i saborac Supilov iz Jugoslavenskog odbora, položio na urnu krasan bouquet.

U ime društava i političkih stranaka izrazili su poštu njihovi predstavnici g. Jakovu Supila, bratu pok. Frana. Hrvatsku pučku stranku zastupao je g. Vl. Kulić. Odaslanci su se zadržali u kraćem razgovoru s gradonačelnikom Sušaka g. Kubićem. Parobrod je nakon toga otišao za Split.

SALAMA

prve vrsti nova roba posve zrela dobiva se svagdje. Prva hrvatska tvornica salame, sušena mesa i masli

M. Gavrilovića sinovi d. d. Petrinja zastupstvo: JOSIP JADRONJA ŠIBENIK (Dalmacija)

GOSPODARSKA ŠTEDIONICA U SPLITU

Najveći dalmatinski zavod na zadružnom temelju.

Poslovni udjeli Din 2,500.000.—

ULOŠCI: 1924. Din 2,890.000.—; 1925. Din 8,096.000.—; 1926. Din 12,297.000.—; 1927. Din 17.000.000.—

Uloške ukamaćuje najpovoljnije.

KUPUJE DEVIZE I VALUTE, TE OBAVLJA NAJKULANTNIJE SVE BANKOVNE POSLOVE.

Mikasović: O našem morskome ribarstvu

Statistika govori, da na našem primorju imamo 5276 ribarica sa 16.673 ribara. Vrijednost lađa iznosi 23 milijuna dinara, a vrijednost ribarskih alata oko 38 milijuna dinara. Sveukupna lovina u godini 1926. bila je 4.278 000 kg, u vrijednosti od 36 milijuna dinara. Razmatrajući ove podatke nalazimo, da je svaki ribar ulovio kroz cijelu godinu samo 250 kg ribe u vrijednosti od 2100 Din. To bi odgovaralo oko 7 dinara na dan. Ako se pak odbije 5% za trošnju ribarica i 20% za trošnju mreža, ta nadnica se snižuje na samih 5 dinara. Ovako mala rentabilnost dokazuje ili da Jadransko more nije u ribarskom pogledu produktivno ili da ono nije obrađeno i iskorišćeno, kako bi moralo biti.

Način ribolova objašnjava malu korist. Za ljetni ribolov saradela, skuša, lokarada, itd. teško se uvadaju moderniji i usavršeniji ribarski alati, kojima bi se moglo obilnije loviti. Radi toga množina ljetne ribe, koja pohađa naše obale, izbjegne primitivnim mrežama naših ribara. Za zimski ribolov naši ribari upotrebljavaju ponajviše mreže potegače, koje tamane ribu u većem razmjeru negoli se one mogu prirodnom načinom umnožavati. Ova eminentno destruktivna sredstva se upotrebljavaju i kroz pramaljetnu i ljetnu sezonu, kad se riba množi. Radi toga propane i ono malo obalne ribe, koja je izbjegla zimskom ribolovu. Prema ovome: ljetni ribolov ne daje, jer nije usavršen, a zimski, jer se umanjila količina obalne ribe.

Gore rečeni prhodi ribara tako su niski, da se ne može zahtijevati, da ribar obnovi i modernizuje svoje ribarske alate. Po njegovom siromaštva i slabom ili nikakvom kulturnom odgoju on ne može ni pomisliti, a kamo li shvatiti važnost i potrebu obnove i napuštanja ribarskoga polja. Da se poprave ove ribarske prilike, treba jakih zakonskih i finacijalnih sredstava. Jedna sredstva bez drugih nemoćna su. Isto tako se ne može ni pomisliti na unapređenje ribarstva bez ekonomskog i kulturnog podignuća ribarskoga staleža.

Ribarska vlast ima na raspolaganja samo 100.000 Din. godišnje za unapređenje morskoga ribarstva, t. j. oko 6 dinara na svakoga ribara.

Ova svota nije dostatna ni za žigice, koje ribari potroše kroz ljetnu sezonu. Zato treba tražiti druge izvore, iz kojih će se crpiti sredstva za podizanje i unapređivanje ribarstva, kao i odgoj ribarskoga staleža. To nije teško. Evo kako!

Imamo uzduž naše obale lijepih i jako rentabilnih ribogojilačkih krajeva državne vlasnosti: jezera Vrana, Bačina, Mljetsko jezero; pličine na ušćima rijeka Neretve, Krke, Zrmanje, Žrnovnice, Cetine; Karinsko more itd. Malim zajedničkim doprinosima ovi objekti mogu biti uređeni i davati obilno ribe i novčanih sredstava za uređenje svih potreba našega ribarstva i ribarskoga staleža. Sami zajednički ribnjak u Vrani mogao bi davati srednju godišnju čistu rentu od kojih desetak milijuna dinara.

Eto izvora, koji predlaže Zadrugni Savez u Splitu a kojim bi se moglo potpomagati ribare, da usavrše svoje primitivne i ostarjele ribarske alate, školovati mlade ribarske sile, stvoriti fond za osiguranje ostarjelih i iznemoglih ribara, te napokon druga humanitarna djela, kao što su odgojilište zapuštene djece, ubožnice siromaha i staraca itd.

U ova zajednička ribarsko-socijalna akcija morali bi stupiti svi ribari našega primorja sa malim doprinosima. Udruženje bi imalo biti podupirano od Ministarstva Saobraćaja, Poljoprivrede i Voda, Trgovine i Industrije, Šuma i Ruda, Socijalne Politike, Oblasnih Odbora u Karlovcu, Splitu, Mostaru, Dubrovniku i Cetinju, primorskih (101) Općina, trgovačkih i radničkih komora, humanitarnih i patriotskih institucija, prijatelja ribarstva i milosrdnoga građanstva.

Više od tri hiljade organizovanih ribara predali su preko Zadrugnoga Saveza u Splitu kr. Direkciji Pomorskog Saobraćaja u Splitu ovakav prijedlog, te su posebno bile obavještene sve druge zanimajuće vlasti, tako da se sada očekuje odluka i direktiva u dalnjem radu. Međutim ribarska vlast, t. j. Direkcija Pomorskoga Saobraćaja i sam Ministar Saobraćaja zahtijevaju, da u zajedničkom radu vlada dah sloge i bratstva, kako bi ova socijalna ili humanitarna akcija mogla dati željenoga, potrebitoga i korisnoga ploda.

Prenos sjela zlarinske općine

Primili smo ovaj dopis te ga kao javno glasilo priopćujemo, želeći da spor, koji je nastao, obostranom ljubavlju nestane, te da se svi općinari late alžno rada oko prosvjetnog i gospodarskog procvata svojih sela.

PRVIĆ-LUKA, 27 prosinca 1927.

U splitskoj Jadranskoj Pošti od 16. decembra 1927., objelodanjen je dopis pod naslovom: „Iz Zlarina. Prenos sjela Općine“, u kome se na prvom mjestu ističe, kako je općinsko vijeće, sa novom upravom u kojoj se ne nalazi ni jedan Zlarinjanin, u sjednici 10 decembra 1927 među ostalim, sa 14 protiv 7 glasova, zaključilo, da se sjelo općine prenese iz Zlarina u Prvić, te da se ispadak revizije opć. Uprave od 1918 do 1925 god. štampa u 500 primjeraka i razdijeli kao uputa među narod.

Dopisnik pod potpisom „Zlarinjanin“ muči se da u kratkim potezima prikaže javnosti i nadležnoj vlasti, kako tobože svatko poznava

bavlja nestane, te da se svi općinari late alžno rada oko prosvjetnog i gospodarskog procvata svojih sela. priliki u ovoj Općini, mora da protiv toga najenergijiše protestira, jer da je to takva preuzetnost da granči smiješnosti, i to baš s razloga, što je — po njegovoj predoštavki — Zlarin bio kulturna varoš još pred 100 godina, a Prvić bez i jednog (?) pismenog čovjeka; da su kroz ovo razdoblje Zlarinjanji zaposlivali Prvićane u svojim poljima i ribolovu, pomagali im u svim nevoljama, u gladnim godinama i savjetima, pa da Prvićani nisu smjeli nikad takvu nezahvalnost uzvratiti Zlarinjanima. Pri koncu, posve žučljivo češe se o ono što ga najviše izjeda, te stavlja upitnik: „Čemu to harangiranje sa brošurama o reviziji protiv Zlarina? Kao da je Zlarin kriv, ako je koji

Zlarinjanin nešto skrivio. Tu je Sud, ako ima kažnjivih djela.“

Zaista lijepi, zvučni prigovor, kojega može da još ljepšim i zvučnijim učini sami slijedeći odgovor: A za što sami Zlarinjanji nijesu tome u svoje vrijeme oštro stali na kraj i Prvićanima svoje čiste ruke pokazali? Revizija Općine od 1918 do 1925 g. pronašla je i ustanovila razne opć. upravljače i ratne aprovizatore Zlarinjanje omrčene vlastitim koristoljubljem u upravi općine, ispitana je na temelju kaznenog i građanskog zakona, a obavljena je po vladinom savjetniku g. Dragutinu Zach-u, pod upravom i nastojanjem, do onda prvog upravitelja (sad načelnika) Općine Zlarin iz Prvića g. I. Mišurca i neodgovidivim tempom predana kr. Državnom Odvjetništvu, što je sve dobro poznato Zlarinjanima i zlarinskoj inteligenciji, kao i to da riješenje iste nije još izašlo na svjetlost.

Koliko je pak Zlarin kulturni i zaslužan u pogledu općinske uprave za sve opć. odlomke, neka pokaže na svoju poštivotnost u podizanju opće prosvjete i blagostanja i upre prstom u same pučke škole i vlastiti općinski Dom. Ni sam Zlarin nema nikakve vlastite školske kuće, a opć. Ured i vijećnica nalaze se u jednoj rastrženoj crkvenoj kućerini. Selo Kaprije, od preko 600 stanovnika, nije još doživjelo otvora nikakve pučke škole, a Prvićani Luke i Šepurine kao i selo Žirje, skrbili su sami, posebnim vlastitim žrtvama, za podizanje mjesnih osnovnih škola.

Zlarinjanji su zaposlivali Prvićane, valja iz čovjekoljubivosti? Ne! To je bilo stoga, što su ih trebali. U gladnim godinama dolazili su u susret Prvićanima iz same vlastite koristoljubivosti, jer su znali nekog trgovca za uzamljeni novac i 100%

kamata trošiti.

Nek slobodno nastoji Zlarin da sa Žirjem i Kaprijama organizira posebnu Općinu, ali će loše sreće biti, jer Žirje i Kaprije dobro znadu kako je Zlarin sa njima postupao, a valjda će znati računati i na rezultat sadnjih parlamentarnih izbora, kad je Prvić dao 70 glasova više od Zlarina, Žirja i Kaprija zajedno, premda se je u P. Šepurinama usteglo od glasovanja do 120 izbornika zbog ličnih razmirica, a za ovakvu svrhu bit će cio Prvić složen ko šipka uz bubanj. Prvić je brojem pučanstva prerastao skoro dvostruko otok Zlarin i nadmašio brojem izbornika sva tri ostala opć. odlomka zajedno, pa pred opć. zakonom i izbornim kuglicama sam Zlarin spram nadmoćnog Prvića ne može više da bude toliko samovoljan i egoističan kao što je do sada bio.

Ovo su žive i neoborive istine, dovoljne da pred svom nepristrenom javnošću i nadležnom vlasti razsvijetle svu u najbližu ruku kanon. nenpućenost, dopisnika Jadranske Pošte, koji se toli nerazložno diže protiv prenosa sjela Općine i tiskanja brošura o ispadku opć. revizije.

Vremena se mijenjaju, a i mi, a njima. Ključ općinske situacije prešao je iz Zlarina u Prvić, pa stoga korak Prvićana za prenos sjela Općine nije bio nagašo kako to, dopisnik „J.P.“ ističe, već opravdan, jer se dalje nije moglo trpiti samovoljno gospodstvo zlarinsko u upravi Općine. Osim toga, smiješnost i ruglost bi bila za sve odlomke Općine zlarinske, da se nije formirala općinska Uprava i bez Zlarinjanina, jer se ne može dati upra a nekome, koji je zbog nesposobnosti i samovolje ne zaslužuje, ili je nesložan.

Prvićani.

Vaso Čok i Jovo Paklar ŠIBENIK (Dalmacija)

Telegram: ČOK PAKLAR

Trgovina na veliko i na malo

Staklarija, Jestivo, Delikatese

Staklo za Prozore. Kuhin-

sko posudje. Porculansko

posudje.

Twornica na paru

crkovnih svijeća

Don Marko Vežić: Trafinčice

Božićne pisme.

Čujem, da se netko pred popo-
vim vratima nagoni s mojom do-
maćom, te je živo moli i kumi, da
ga pusti k popu u odaje.

— Ajde zbogom i ne zanovetaj!
— okosi se ona na njega. — I jesi
ljude, da mu zanovetaš! Šta ćeš ti
kod popa!

— Po važnom poslu, Marta! —
razabirem tanki i dječiji glas.

— Tko je to i jeli Danko? — u-
pitat ću ja. — Ako je on, neka uđe.
— I do tren eto ti ispred mene za-
stupio Danko Podrug, razmaženi
na i smjeli vrljčić.

— Ti po poslu k meni, je li Dan-
ko? Pa kazuj, koji je to tvoj posao
glave?

— Da mi, na brate, daruješ jed-
nu svjećicu božićnicu.

— Pa šta će ti, milicu moj?

— A ti zar ne znaš, što je noćas,
da je polnoćka i slavno Porođenje
Gospodinovo?

— Pa?

— Pa znaš, da mjeseca nema, a
k polnoćci je dužnost polaziti. Stoga
da mi dadeš svjećica, da u tmi
ne poskliznem i vrat ne alomim.

— A mjesto jedne, slađahni Dan-
nijele moj, eva ti dvije.

— Što će mi dvije?

— Eto, jednu do crkve, a drugu
na povratku do kuće. I onako je
vaš komšiluk Podruga podalje od
hrama Božjega. — Pri tome ma
pružim dvije tanke kandelorske svje-
ćice i rumenih ma se te bacmasti
obračiča dodijem.

Na božićno popodne, niti pitajuć
niti se sa poslužnicom Martom na-
težuć, iznošice uprlja Danko k meni
i praža mi nenačete dvije jačerašnje
svjećice.

— Evo ti ih, oče, natrag.

— Šta to? Ili ih nijesi noćas na
polnoćci užigao?

— Nijesam na njojzi ni bio! —
maljše i smijče se i ljuckast.

— Kako to, poganine jedan?

— Eto lijepo! Kriva je maja i
sinoćni „uštipci“. Čudstvo ih je
ona po večeri napakla i „nafrigala“
njih i „privrta“. Što obilata večera —
k na Badnjak! — što vruće po-
slasne dakonije, ko zaklan ja zaspó,
a kad se jutros probudio, to sunce
na pedlje oskočilo.

To meder pogrizlo sijeno konje,
te i materini, Dane, uštipci tvoju
polnoćku!

— Baš da i nije drugačije! —
postiden pozemljušac obori očima
u tavan.

— A ponesi ih bolan sobom.

Valjat će ti dogodine.
— E da ne će biti i dogodine
uštipaka, pa da se osramotim to i
ovo noćas! — i ko da je Danku
vatra u terlačićima, uzvopoljio se on.
Nabrzu smrsi pozdravom, a još lev-
nije bez svjećica niza basemake
strugnu....

Utaman! Čovjek snuje, a na ma-
hove, osim dragoga Boga, i još tko-
god drugi odlučuje. Taman tako i
ovo od juče kod našega Dane, da
uštipci ne bili deveti u plugu, već
važna i odlučujuća činjenica.

Ivan Dolenc: Krekova prva kandidatura

Ovo zanimivo poglavje va-
dimo iz drugoga sveska iz-
brahkih spisa dra Ivana Kreka,
koji je prošlih dana izašao u
vrlo dobroj redakciji najboljega
pismavača dra Kreka, prof. I-
vana Dolenca. Krekovi *Sabrani
spisi* donijet će veliki biografski
materijal i istom tada moći će
se pravo shvatiti njegov veliki
lik i njegov rad, za koji su za-
grizeni reacionari kazali, da je
rad „crvenog socijaliste u
crnoj rizi“. Uporozavamo pri-
jatelje Krekovih ideja na ovu
ediciju (ima 200 str.), koju je
izdala Mohorjeva Družba, kod
čije se uprave u Celju i naru-
čuju.

14. juna 1896. sankcioniran je u
Austriji novi izborni red, kojim je
uvodena takozvana peta kurija. Iz-
borno pravo dobili su svi punoljetni
(24-godišnji) državljani, koji su sta-
novali već šest mjeseci u kojem iz-
bornoj kotaru. Teko su dobila tri
i pol milijuna državljana izborno
pravo, koje prije nijesu imali. Dr-
žavni parlamenat je od tada sačin-
javalo 129 poslanika seoskih općina,
118 poslanika gradova, 21 poslanik
trgovačko-obrtničkih komora, 85 ve-
likih posjednika i 72 poslanika ši-
rokih slojeva naroda. Izborno pravo
je postalo opće i ako još nikako
jednako, jer je mali broj velikih po-
sjednika birao 13 poslanika više nego
goli tri i pol milijuna novih izbor-
nika, koji su plaćali manje od 5
forinti direktnoga poreza godišnje.

Onda su dobili i kršćansko-soci-
jalni radnici u Ljubljani biračko
pravo. Sva Kranjska je imala u op-
ćoj kuriji, kako su zvali petu kuriju,
jednoga poslanika. Radnici su se
izjavili najprije na sastanku u Med-
vodama, a onda na sastanku u Ljub-

ljani za radnika Josipa Gostinčara.
Krek nije bio ni jednom ni drugom
sastanku prisutan. Gostinčarova kan-
didatura je izašla neposredno iz
samoga radništva. Kreku je bila baš
draga i sam ju je najživlje propa-
giraio. Protiv Gostinčarove kandidature
bio je dio svećenstva, jer da je rad-
nik premalo naobražen za državni
parlamenat. Iz staleških razloga čuli
su se protiv te kandidature glasovi
djelimično i od seljačkih izbornika.
Obe ove skupine bile su za dra Ig-
naca Žitnika. U takvim nesaglasica-
ma počelo je vodstvo stranke u
Ljubljani tražiti kandidata, za koga
bi bili i inteligencija i pripusti nar-
od, seljački i industrijski radnici.
Takav kandidat je bio po općem
mišljenju Krek. Taj je pak na sa-
stanku središnjeg izbornog odbora,
u koji su kooptirali i predstavnike
svih izbornih kotara, kandidaturu
odlučno odbio. No to nije pomoglo.
Bilo je baš na sastanku radništva u
ljubljanstom Rokodelskom domu,
gdje se imala proglasiti Gostinčarova
kandidatura. I donese netko pismo
od biskupa, da Krek mora kandidi-
rati. Sav žalostan se Krek sada po-
korio. Da li je zaslužio, u kakvu će
ga duševnu muka i preranu smrt
baciti politički život u prvome bo-
jnom redu? Ili ga je tako bolio ra-
stanak sa radničkom i seljačkom
organizacijom, gdje se bio tako silno
razmahao svojim radom? Ili mu je
bilo teško napustiti uzgoj svećeni-
čkoga naraštaja, za koji se živim
žarom pripravljao dugi niz godina?
Ili ga je zabolio način, kako se kan-
didatura dikturala njemu, glasnika
demokratije?

Radništvo je bilo njegovom kau-

didaturom vrlo zadovoljno, i to je
bilo Kreku od utjehe. Velikim odu-
ševljenjem pošli su radnici na agi-
tacijski rad, tako da je Krek od
pređanih 936 glasova dobio 730, t.
j. 78%.

U izbornoj borbi napao je *Slo-
venski Narod* Kreka, da je protivnik
privatnoga vlasništva i da sistemati-
čki potkopava svaki auktoritet. Krek
uopće nije odgovarao i još onda se
držao načela, da *Slovenski Narod*
nitko ne čita; toga načela se držao
čak 1913. g. u vrijeme najgorih na-
pada na njegovu osobnu čast. „Ako
hoćeš mirno da živiš, nemoj
nikada kandidirati — ili se ne osvrći
na ono, što pišu i govore o tebi!“
Tako piše *Slovenec* (1897. br. 41.) u
podlisku „Kandidat“, koji je po svoj
vjerovatnosti napisao sam Krek.

Način, kako se Krek zahvalio
svojim izbornicima, je valjda jedini
svoje vrsti između zahvala, što ih
priopćuju listovi nakon izbora. Krek
naime želi ne samo da bi mogao
raditi, nego i trpjeti za svoje ideje.
Zahvala glasi:

Izbornicima pete skupine. Iza-
brali ste me za narodnoga poslani-
ka. U koliko je izborna borba do-
prinijela, da je kršćanska ideja po-
bijedila liberalnu i socijaldemokrat-
sku i u koliko su se baš uz moju

osobu skupili kršćansko misleći ljudi
i stili protivna načela, hvala vam
najsrdačnija, osobito vama, junački
ljubljanjski izbornici, Veselo sam svih
napadaja, kojima su me počastili
načelni protivnici. Nema sumnje, da
su doprinijeli pobjedi; stoga i njima
zahvalujem, obećavajući im, da se
neću nikada truditi za njihovu hvalu,
i želeći, da bih mogao zaista mnogo
raditi, pa i mnogo trpjeti za kršćan-
sko-socijalnu ideju i s njom za kor-
ist našega naroda. Znam, da mi ne
dostaje sposobnosti i drugih prepo-
trebnih osobina, kojih treba zastup-
nik radaoga naroda. Uzdaajući se u
Božju pomoć i poduprt o kršćansku
organizaciju radnih slojeva nastupam
svoj teški posao. A vas, koji ste svo-
jim izborom pokazali svoje neustra-
živo uvjerenje, molim, da ustra-
žete u borbi za naša sveta načela,
dok potpuno ne pobjede u čitavom
javnom životu. Bog neka neka bla-
goslovi vaš i moj rad!

U Ljubljani, 10. marta 1897.

Dr Ivan Ev. Krek.
26. marta je na to otputovao 31-
godišnji narodni poslanik u Beč. Za
tu prigodu darovao ma je stolni
prepošt Kulovec novi talar, da uz-
mogne u doličnom odijelu učestvo-
vati kad svečanog otvorenja parla-
mentarnoga zasjedanja.

Dr Andrej Gosar: Kapitalizam

O kapitalizmu se danas mnogo
govori i čini se, da je baš stoga malo
kome jasno, što se ima pod tom ri-
ječju razumjeti. Vrlo često vidimo,
da se žigose kao kapitalizam svaki
gospodarski red i pojav, u kojem igra
kapital kao faktor proizvodnje
važan, možda odlučnu ulogu. Stoga
se sve, što stoji u neposrednoj vezi
s kapitalom, stavlja u radništva ne-
prijazno svijetlo. Na taj način se kod
ljudi pobuđuje misao, da nije pravim
uzrokovacem slabih i neprave-
dinih socijalnih prilika samo kapita-
lizam u pravom značenju riječi,
nego da im je kriv već sam kapital
po sebi, jer se množi i raste, naoko
uvijek samo na račun neposjeduju-
ćih radnih slojeva.

Jer je takvo mišljenje već a svo-
joj srži pogriješno, važno je, da si naj-
prije jasno predočimo, u čemu je
baš bistvo kapitalizma.

Kapitalizam znači određeni
gospodarski red, kojega naj-
važniji bistveni znak je podjela
svih ljudi u dvije velike sku-
pine: na jednoj strani vidimo znatno
manji broj onih, koji imaju u svo-
jem posjedu razna produkcijska sred-
stva te radi toga više ili manje ne-
ograničeno odlučuju, što, koliko i
pod kakvim uvjetima će se proizva-
dati — s druge pak strane protiv
njih stoji velika masa radnoga na-
roda, koja ne posjeduje osim svoje
radne snage ništa te je radi toga
prisiljena davati svoju snagu onima,
koji raspolaze produkcijskim sred-
stima. Te dvije skupine ljudi
spaja gospodarsko tržište, na
kojem se mijenja, t. j. prodaje i kupu-
je razna roba i radna snaga, u go-
spodarsku jedinicu, koje dalji
značajni potezi jesu moderna
mijembena i saobraćajna orga-
nizacija te opće i dosljedno
uvodeno načelo težnje za što
veći dobitak i racionalizam
ili smotrenost u čitavom go-
spodarstvu (Po Sombartu).

Kapitalizam se dakle oslanja o
podjelu čovječjega roda u dva glavna

sloja: u posjedujuće kapitaliste,
koji su radi svoga neograničenog pra-
va, po kojemu mogu slobodno ras-
polagati svojim produkcijskim sred-
stvima, faktički gospodari produkci-
jskoga procesa — te u sloj beskućni-
ka, koji moraju u plaćeničkom ili
službovnom odnosu prema kapita-
listima tražiti priliku za zaslužak.
Istovremeno kapitalizam tu podjelu
čovječanstva i pospiješuje te pove-
ćava i produbljuje jaz između obaju
slojeva.

Sa socijalnoga vidika se radi
toga mora povući razlika između
kapitala u narodnogospodarskom
i socijalnom značenju riječi. U
narodnom gospodarstvu znači
kapital samo određenu vrstu pro-
dukcijskih sredstava, bez obzira
na rad, koji se njihovom pomoću,
dotično na njima obavija, i bez ob-
zira na njihovo socijalno značenje.
Kapital u socijalnom ili zapravo
u protivusocijalnom značenju riječi
tvore razna produkcijska sred-
stva te onda, kad im se pri-
draži plaćenički (službovni)
rad. Kapital u tom smislu riječi je
i novac kao zastupnik ili pre-
stavnik faktičkih produkcijskih sred-
stava.

Zemljište, koje seljak sam obra-
đuje, dakle nije kapital, ali postaje
takvim onda, ako ga daje seljak ili
recimo veliki posjednik obrađivati
po radnicima i najamnicima. Stroj,
koji obrtnik osobno upotrebljava,
nije kapital, ali se u takav izmijeni,
ako se zaposli kod njega isključivo
ili pretežno unamljena, plaćena čov-
ječja snaga.

Iz toga slijedi, da imanje samo na
sebi, pa neka je još veće, još ne-
stvara kapitalista. Za to nije nje-
redavno samo imanje, nego i nje-
gova upotreba. Kapitalist je
onaj, koji investira bilo nepo-
sredno, bilo posredno (ako n.
pr. položi novac u banku) svoj
imanje u produkcijskom procesu
zato, da mu se pomoću tuđeg
plaćeničkog rada umnoži i ra-

te. Zato još nije kapitalist onaj koji čuva u dragocjenostima veliko imanje, koje mu ne donosi nikakve koristi, ali moramo kao takvoga u brojiti rentijera, koji živi od kamata svoga kapitala, položenoga u banki ili štedionici. Ne spada među kapitaliste ni obrtnik ili poduzetnik, koji ima insbe zaposlenu u svojoj radnji i tuđu radnu snagu, u koliko zahtijeva to ustroj poduzeća dotične struke i u koliko plaća svoje radnike i namještenike po vrijednosti njihova rada. Naprotiv moramo označiti kao kapitaliste, n. pr. većinu tkz. dobavljača u obrtu i domaćoj industriji, i ako upotrebljavaju razmjerno samo malen kapital, a uistinu ponajviše do skrajnosti iskorišćavaju obrtnike i radnike, koji za njih rade.

Na temelja toga je razvidno, da kapitalizam i kapital ne znače u tome obliku samo određen pospodarski red, odnosno gospodarski faktor, nego da znače i čisto određeni društveni red, dotično temelji, o koji je oduprt.

Kapitalizam se dalje oslanja na široko raspletenu saobraćajnu organizaciju te je, ko što je kazano, prošet težinom za što veći dobitak i što potpunije iskorišćavanje svih prilika i mogućnosti, gdje će što zadržati.

U pretkapitalističkoj dobi produkcija se ravna neposredno po potrebama. Srednjovjekovni rukodjelac radio je uvijek samo po ralogu i ni na kraj pameti mu nije došlo da baci na trg robe, prije nepoznate fabrikate te da radi za njih reklamu. Moderni kapitalizam se ne briga za potrebe same na sebi.

Za nj je mjerodavno samo, gdje je u vidu veća dobit, bez obzira, da li će biti udovoljeno bar najvažnijim potrebama ili ne. Ako je u vidu kod produkcije nepotrebnih ili možda čak štetnih i kvarljivih stvari veća dobit, tada on to proizvađa i čini tome reklamu, pa makar kako falilo drugih mnogo važnijih stvari.

Prije je vladala u gospodarskom životu tradicija, kakvu smo mogli vidjeti do nedavna još kod nas na selu. Kako je radio otac, tako je radio i sin, bez bivstvenih promjena i bez novotarija. Kapitalizam ne poznava tradicije. On traži uvijek nove puteve i nova sredstva da preuredi proizvodnju, prodaju i konzum što ekonomičnije, tako da budu troškovi što manji, a prihodi sve to veći.

Ta težnja za dobitkom i taj racionalistički duh modernoga kapitalizma su sigurno sami po sebi dobri, osobito dok se ide zatim, da se razna proizvodnja sredstva, da se razne potrepštine, kao i radna snaga doista što bolje pametno gospodarski izraze. No pogibeljan postaje taj duh i ta neograničena da tako kažemo težnja za dobitkom onda, kada kuša kapitalist povećati svoju dobit na taj način, da proizvađa nepotrebne ili čak škodljive stvari, kad radi oko toga, da uzbudi u narodu nove nepotrebne „potrebe“, ili da učini slabijima svoje fabrikate te tako ošteti konzumente. Baš tako je već u gospodarskoga vidika štetno, ako iskorišćava poduzetnik radništvo time, što ga sili na pretežak i prenaporan ili previše dug rad, dotično ako ga prestalo plaća te na taj način uništava njegovu radnu snagu.

Ša socijalnoga stanovišta je dakako štetnost te neuređene i neograničene kapitalističke težnje za dobitkom još i veća, jer tu moramo osim gospodarske štete, koju trpi društvo kao cjelina, uzeti u obzir još i činjenicu, da je baš iz toga uzroka većini čovječjega roda onemogućen čovjeka vrijedan život. Pravi materijalni cilj svega čovječjega produktivnog rada je — ili bi

barem morao biti — opće blagostanje - a moderni, kapitalistički gospodarski red, koji hoće da iz privatne težnje za dobitkom produkciju poveća do skrajnih granica, uništava zadnju mogućnost, da bismo kada dosegli taj cilj.

Ovaj članak istrgnut je iz serije članaka, organski povezanih, o odlomcima soc. pitanja.

Nove knjige i listovi

Dr Lj. Leticia: *Klima u Dalmaciji. (Uputstvo za klimom na francuskoj i talijanskoj rivijeri.)* Pod ovim naslovom izišla je iz štampe u nakladi „Centralnog Ureda“ brošura, koja je svojim sadržajem naročito interesantna, jer sa stručnim podacima utvrđuje, da je naše primorje u pogledu klimatskih prilika povoljnije i od talijanske i od francuske rivijere, koje su na glasu kao klimatska lječilišta. Brošura će u najskorije vrijeme biti izdana i u njemačkom i u engleskom prijevodu, a po mogućnosti i u ostalim evropskim jezicima. U brošuri je otišnuto i 6 dijagrama, koji pružaju jasnu sliku o prednostima klime na našoj obali. Brošura se može da naruči kod „Centralnog Ureda za propagandu Jadrana“ u Splitu ili kod Saveza i društava za unapređenje turizma, odnosno kod svih „Putnika“, te kod ograna i kod odbora „Jadranske Straže“. Cijena je prošuri 6 Din.

„Suzana“, roman jedne djevojke, francuski napisala M. Reynes-Monlaur. Primili smo ovaj krasni roman, koji bi trebala da ima i pročita svaka katolička djevojka. Roman je to jedne idealne djevojačke duše, koja čezne za Istinom, za vječnom Ljubavlju i nalazi je na Genezaretskom jezeru, te je slijedi do Kalvarije. Tu nam se prikazuje, kako se odražavao lik Kristov u dušama onih, koji su Ga gledali. Upoznajemo nevinnu i čistu dušu Suzaninu, pokajničku duboku dušu Marije Magdalene, lukavu dušu Farizeja i iskrenu dušu Židov-

škoga učitelja Gamalijeta. Pred nama se redaju žive slike, koje djeluju na čitatelja elementarnom snagom. Sve je tu zadajeno najčišćom poezijom, koja ostaje vječno lijepa. Može se reći, da je ovaj roman doista jedan od najljepših, koji opisuju Kristovu doba. Zato nije ni čudo, što je u Francuskoj doživio već 135 izdanja, a preveden je i na njemački, češki i na neke druge jezike. Treba da se nađe u svakoj katoličkoj kući. Stoji 15 Din, a u pretplati 10 Din za onoga, tko naruči četiri romana trećega kola Knjižnice Dobrih Romana zajedno. To su: „Pustolovina malog Tome“ od Mark Twaina, „Suzana“ od R. Monlaur, „Roman jednog kapelana“ od Strachwitza (izlazi za Božić) i „Ivan Hrvatinin“ od dra Binčkoga (izlazi o Novoj Godini). Sva ta četiri romana stoje samo 40 Din, s poštarnom 6 Din više. Naručuje se kod *Hrvatskoga Književnoga Društva sv. Jeronima u Zagrebu, Trg kralja Tomislava br. 18.*

„Život“. Izašao je 5. broj ovoga časopisa. Sadržaj je ovaj: A., Evropa i kralj Lear; Bock, Sveti Polikarpo; P., Prayer Book; Dr Merz, Borba njem. katoličke mladine proti sportskom materijalizmu; S., Besposlena žena i moderno društvo; A. P., Šiba; G., Pretvaranje kemičkih elemenata. - Književnost. - Bilješke. - Flat lux! - Kat. snjericna načela i rada. - Hrvatska bibliografija. - „Život“ izlazi svaki drugi mjesec na 64 stranice. Cijena je 36 dinara, za 6 ke 25.

MARKO JAKOVLJEVIĆ

ŠIBENIK

Ulica Kralja Tomislava.

Prodaja svakovrsnih
pamučnih i vunених
tkanina.

Najsigurnije možete uložiti
svoje prištednje, ako ih povjerite
Gradskoj Štedionici u Šibeniku
na uložnu knjižicu, jer za uloške
kod štedionice jamči Općina Ši-
benik cijelom svojom imovinom
i poreznom snagom.

Prikupljeni ulošci do 1. XII.
1927. preko Din. 3.000.000.

PETAR COLOMBO
— ŠIBENIK —

Zastupstvo i Skladište Gra-
djevne Industrije

„Zagorka“ D. D.
Zagreb

Prodaja prvoklasnog „Zagor-
ka“ Crepa Kupa za krovove
te svih vrsti opeka punih i
šupljih.

Majoličnih i Keramičnih plo-
čica u svim bojama i dimen-
zijama te opeka za peći
(Šamot)
uz najbolje i najjeftinije
cijene.

Jadranski Promet

trgovačko društvo

Šibenik - Stara Obala

Trgovina brašna i zemaljskih pro-
izvoda na veliko.

Želite li, da budete obezbjedjeni za
slučaj štete od požara, osigurajte Vašu
imovinu kod osiguravajuće zadruge

CROATIA

Povisujte svoju staru osigurninu za
faktičnu vrijednost.

Za sve upute izvolite se obratiti na
poslovnicu potpisanog

VLADIMIR KULIĆ
ŠIBENIK

Telegram: GRAND HOTEL „KRKA“
Hotel KRKA ŠIBENIK **Telefon int. BR. 2.**

Novo restauriran prvoklasni hotel sa kavanom i restauracijom.
 Odlična kuhinja. Hotel sa 50 soba, Centralno grijanje. Kupaone.
 Saloni za bankete.

Koncert i Jazz-band kapele Müller-Strelly

Najbolje vrste domaćih i stranih vina. Sarajevsko pivo. Hotel se
 nalazi na najljepšem i najprometnijem položaju, grada uz moreku
 obalu i u neposrednoj blizini željezničke stanice. Snabdjeven je
 sa svim modernim komforom.

Soba sa jednim krevetom od Din 40- do 60-
 „ dva kreveta „ 80- „ 120-
 Penzion Din 88 sa poslugom.

U cijeni je uračunat općinski porez, raavjetno centralno grijanje.
 Trgovački putnici sa legitimacijom uživaju 10% u hotelu, a u
 restauraciji 20% popusta.

10% posluga. ————— Bezprikorna posluga.

Gg. župnici, crkovenarstva i bratovštine
 upozoruju se na
prvoklasne svijeće
 odlikovane
Tvornice Vlad. Kulić
 Šibenik - Ulica Kralja Tomislava
 koje se mogu dobiti u svakoj ko-
 ličini i kvaliteti uz povoljne cijene.

Skladište prvoklasnog pokućstva odli-
 kovane Prve jugoslavenske tvornice
Josip Povišhil, Osijek.
 Utemeljena 1884.

Preporučuju se elegantne spavaće i je-
 daće sobe uz konkurentne cijene, kao
 i pojedini komadi ostalog drvenog i
 željeznog pokućstva, koje dobijete uz
 veoma niske cijene kod:

Stjepan V. Karković
 Pokućstvo i tapetarska radnja
 Šibenik.
 Ulica Roberta Visianija.

Zadružna Gospodarska Banka d. d. u Ljubljani
Podružnica Šibenik.
 VLASTITA ZGRADA ———
 UL. KRALJA TOMISLAVA 108
 BRZ. NASLOV: GOSPOBANKA
 TELEFON BR. 16. NOČNI 67.

Centrala Ljubljana.

Podružnice: CELJE, DJAKOVO, MARIBOR, NOVI SAD, KOČEVLJE, KRANJ, SOMBOR, SPLIT.
 Ispostava: BLED.

Dionička glavica i pričuva preko Din. 16.000.000.
 Ulošci nad Din. 250.000.000 — — — — Ovlaštenu prodavaoc srećaka državne lutrije.

PRIMA ULOŠKE NA KNJIŽICE, TE IH UKAMAĆUJE NAJPOVOLJNIJE.
 OPREMA SVE BANKOVNE I BURZOVNE POSLOVE POVOLJNO, TOČNO I BRZO.

UPOZORUJE SVE INTERESEANTE NA SVOJA TVORNIČKA PODUZEĆA:

„ŠEŠIR“ D. D., ŠKOFJA LOKA, TVORNICA ŠEŠIRA.
 „STORA“ D. D., ŠT. VID KOD LJUBLJANE, TVORNICA ZAVJESA.
 ZAVOD ZA IMPREGNIRANJE DRVA D. D., LJUBLJANA.
 „KRISTAL“ D. D., MARIBOR, TVORNICA OGLEDALA I BRUŠENOGA STAKLA.
 „SVETLA“ D. D., LJUBLJANA, TVORNICA ŽARULJA I ELEKTR. MATERIJALA.
 „ATLAS“ D. D., NOVI SAD, TVORNICA POKUĆSTVA.

Orlovska svečanost u Šibeniku

Hrv. Kat. Orao i Hrv. Kat. Orlica priredile su u nedjelju 18. t. mj. svečanu akademiju u proslavu 4. godišnjice osnutka Hrv. Orlovske Saveza i prigodom 7. godišnjice smrti velikoga Mahnića.

Svečanost je započela već ujutro kad se u 7 sati uputila lijepa povorka sviju kategorija članstva u Stolnu Crkvu sv. Jakova, da prisustvuju sv. Misu. Usprkos vanredne studeni, koja je vladala cio dan, svečanost se održala u potpunom redu, kako je bila zamišljena (ni oni najmanji naši se nijesu pobojali zime!). Sv. Misu, preko koje su svi Orlovi i Orlice pristupili Stola Gospodnjemu, otčitao je presvij. Gosposjed kapela Mons. Niko Tabulov-Truta, koji je ujedno prisutna omladinu oslovio lijepim i toplim govorom. Poslije Mise prošla je povorka, predvođena „Šibenskom Glazbom“, kroz grad natrag do Badžane.

Uvečer je bila svečana akademija u gradskom kazalištu, koju su uz druge odlične goste počastili svojom prisutnošću presvij. biskup dr. Mileta, predsjednik Suda g. dr. Dulčić, sreški poglavar g. Stipanović i dr. Nažalost radi upravo neanoane studeni nije bila posjećena, kako je sama izvedba to zasluživala i kako su inače sve druge orlovske akademije bile vrlo dobro posjećivane. Sve tačke programa (14) redale su se o nom tačnošću i preciznošću, kako je to običaj kod akademija, koje priređuju šibenski Orlovi i Orlice.

Brat dr. Ante Zorić svojim proslavom učinio je, da je pred nama uskrano veličajni lik blagopokojnoga biskupa Mahnića u njegovom radu na vjerskom i kulturnom polju. Istaknuo je vitalnu snagu, koja je orlovstvo donijela u današnje društvo i prikazao poteškoće, na koje je naišao taj pokret, dok nije svladavši sve zapreke došlo do osnutka Hrv. Orlovske Saveza u Zagrebu, otkuda orlovstvo sve više cvate i napreduje u našim krajevima.

Posebna je odlika ove akademije, da na programu nije bilo prostih vježba, već same vrlo lijepe simboličke, skupinske i ritmičke vježbe. Zar nije lijepo, kad sama radnička i težačka omladina simbolizira svoj teški svagdašnji rad i to prikaže (ako, da u tome osim materije nalazi i puninu duha i plemenitosti)? Ovdje bismo ubrojili „Seljačke vježbe“ od br. A. Zaninovića, koje je lijepo izveo muški pomladak te „Žetelice“ od br. D. Žarka, koje su osobito uspješno izvele naraštaje. Ženski pomladak je nastupio sa lijepim skupinskim vježbama od br. A. Zaninovića.

Posebno treba pohvaliti „Kozake vježbe“, koje su naraštaji izveli vanrednim ritmom i elanom. Naraštaji su još lijepo izveli „Vježbe devetorice“ od M. Lovrića, a istakli su se također svojim vježbama na ručama, te obećavaju, da će uz si-

stematsko vježbanje dati prvovrsnih vježbača.

Nešto nova bile su „Rimske vježbe sa mačevima i štitovima“, s kojima su članovi pobudili mnogo interesa kod publike. Prednjačice su s mnogo elegancije izveli ritmičku igru „Šestorka“ od br. A. Zaninovića. Lijepo simboličke vježbe članica „Hrvatskoj“ od s. M. Caratan svima su se uvelike svidjele. Još veći utisak su proizvele, što su se izvađale ne samo uz pratnju klavira, već i uz pjevanje u kvartetu vič don J. Krnić (tenor I.), vič don A. Radčić (tenor II.), g. A. Miškova (bas I.) i M. A. Sentinella (bas II.)

Originalna je bila dramatzivana

IZ GRADA I OKOLICE.

Liste za općinske izbore predane su sve do Badnje večeri. Prvu radičevsku nosi seljak Miliša, združenu demokratsku g. M. Ježina, zemljoradničku g. D. Škarica. Pučku hrvatsku listu, četvrtu po redu nosi g. Vi. Kulić. Radikali imaju za nosioca liste protu M. Jovića, a opć. upravitelj advokat Kožal je predao zadnju listu pod nazivom „seljačko-radničke“.

† Pere Grubišić-Čarija. Na sam Božić umro je nenadno udaren od srčane kapi u 51. g. života dobar naš prijatelj i drug Pere Grubišić-Čarija tezak po djlu, pristajaše naše stranke po srcu, misli i radu. Drugi naš pokojnik istakao se kao neumoran radnik za našu stvar, nezaletajući truda ni vlastitoga troška. Bio je vjeran prijatelj i dobar otac svojoj obitelji, tezak neobično bistra uma, marljivih ruku i dobar srca. Koliko je bio voljen, pokazao je na Stjepanje sjajan pogreb, u kojem je učestvovala dobra hiljada ljudi, njegovih prijatelja i znanaca, a među njima dr. A. Dulčić, čiji neustrašivi suborac je pokojnik bio. Uz pratnju žalostinka Šibenske glazbe otpraćen je dobi Pere na vječni počinak. Poseb crkvoim na grubišću oprostio se u ime HPS i njegovih prijatelja toplim govorom od pokojnika g. Vi. Kulić. Laka bila zemlja pokojniku, a rodbini naše žalovanje.

Darovi „Uboškom Domu“. Da počaste uspomenu *Vinke Marenzi*: Dr. Melxer Din 30; Ivan Marenzi kavanar i Petar Belamarić po Din 20; don Niko kan. Plančić Din 10. Da počaste uspomenu *File Placitović*: Vilim Beroš Din 50; Marchetta ved. Matiazzi, Mate Benković, dr. Josip Pasini i obitelj te obitelj Josipa Drezge po Din 30; obitelj Tome Bumbera, drž. odv. Ivo Maroević i Regina Car po Din 20; dr. Kažimir Pasini i don Jerko Jurin po Din 10. Da počasti uspomenu *Milenka Zorić*: Vilim Beroš Din 50. Da počasti uspomenu *Ruberta Perak (Omih)*: Tonka ud. Vetrušela Din 20. Da počaste uspomenu *Tješimira Scott*: Obitelj Ante Ungaro i Ana Roša po Din 20; Vladimir Kulić Din 10. Da počaste uspomenu *A. Ostojčić*: Dr. Marko J. Dominis Din 50; dr. Justo Matačić i Antun Dominis po Din 10. Da počasti uspomenu *Nikole Bjeladinovića*: Mate Benković Din 20. Da počasti uspomenu *Josipa Miškica*: Dr.

pjesma D. Arnolda „Domovini“, gdje se lijepo očitovala misao, kako orlovska organizacija goji u srcima svojih članova istinsku ljubav prema rođenoj grudi. Pri tome je br. Belamarić A. nesumnjivo pokazao, da posjeduje jakih glumačkih sposobnosti.

Preko akademije odavirala je „Šibenska Glazba“ više lijepih komada, među kojima „Slovensku baladu“ od Šebeka, „Smery života“ od Čermaka, te „Kseniju“ od Parme.

Sve vježbe je vrlo vješto pratio na klaviru M. A. Sentinella, a na violinu g. A. Miškov.

I ova nam je akademija pokazala, kako orlovstvo kroči naprijed s vojim zacrtanim putevima.

Orao

Marko J. Dominis Din 30. Da počasti uspomenu *Schmitt ud. Jany*: Vilim Beroš Din 50. Da počasti uspomenu *Stipe Tomljenovića*: Mate Karadžolo Din 20. Da počaste uspomenu *Ioanice ud. Radunić*: Vladimir Kulić Din 20 i don Jerko Jurin Din 10. Da počasti uspomenu *Josipa Kraljevića*: Dragutin Vidović Din 40. Da počasti uspomenu *Maruke Andreis*: Eugenija ud. Andreis Din 10. Da počasti uspomenu *Karmelet Drezga*: Luka Šarić Din 20. — U fond „Uboškoga Doma“ darovao je gosp. Stjepan Marković Din 100. — Svima darovateljima Uprava najharnije zahvaljuje.

Državna taksa i orlovska društva. Mnoga društva nijesu tačno upućena u plaćanje, kako se imade plaćati taksa za orlovske priredbe. Upute u toj stvari naći će u novom Orlovskom kalendaru, koji donasa članak o tome.

Proslava četvrtice obljetnice osnutka Hrvatskog Orlovske Saveza. 18. t. mj. priredili su zagrebački Orlovi proslavu obljetnice osnutka Hrv. Orlovske Saveza, koju obljetnicu slave svake godine. Na proslavi su sudjelovali zagrebački Orlovi i Orlice te velik broj njihovih prijatelja iz Zagreba. Bio je prisutan i presvij. g. dr. Salis-Seewis, biskup, te više svećenika i odličnih građana. Proslavu je otvorio govorom dr. Stjepan Markulin, odvjetnik i predsjednik Središnjeg Katoličkog Narodnog Saveza u Zagrebu, govorom, u kojemu je istaknuo neke odlike Orlovstva, te njegovu važnost u organizaciji katoličke Akcije kod nas. Kao predsjednik Kat. Akcije čestitao je Hrv. Orlovstvu sa ovoj ljepoj proslavi. Također je govorio dr. L. Protulipac, predsjednik HOS-a, koji je prikazao načela hrv. orlovske organizacije i njezin rad, kojim osvaja daše i stvara hrvatski katolički narod. Ostali dio programa bio je također vrlo zanimiv. Orlički pjevački zbor „Dubravke“ otpjevao je Novakov „Oče naš“ i jednu češku orlovsku pjesmu od dra R. Šetine. Ova je pjesma osobito oduševila publiku. Velik je efekat postigla Vernijeva zborna deklamacija: Mi. Ova tiha proslava svršila je u punom oduševljenju.

Mjesečnik „Naša Gospa Lurdaska“ počinje od Nove Godine 1928. Izdavati Hrvatsko Književno Društvo sv. Jeronima u Zagrebu. List je namijenjen katoličkim porodicama, da ih osobitim štovanjem Majke Božje diže od svih katoličkih ideala. Nije to glasnik, kao što su ostali, nego je više list zabavnoga smjera. Donosit će u zanimivom obliku izabrano katoličko stivo mnogo slika. Danas u cijelom svijetu u listovima prevladaju slike. Ne ćemo da zaostanemo. Hoćemo da imamo i mi takav katolički list, u kojemu će vrlo važno mjesto zauzimati slike. U listu izlazili u nastavcima roman „Lurdsko čudo“, a u svakom će broju biti prikazano po jedno od najnovijih lurdskih čudesnih ozdravljenja, po

jedna lurdaska spijla ili crkva Gospe Lurdake, iz naših krajeva, po jedno apologetsko pitanje, savjeti za kućanstvo, savjeti za zdravlje od jednoga katoličkog liječnika, zatim zagonetke, z nimivotke iz prirode i tehnik i t. d. Budući da je danas najvažniji utjecaj štampa i kina, svrhat će se osobita pažnja katoličkoj knjizi i katoličkom kinu. Format je lista velik, oprema od jednoga između najboljih hrvatskih umjetnika. Pretplata je za cijelu godinu 15 Dinara, a za Jeronimske članove samo 10 Dinara. Narodna prima: Uprava „Naše Gospe Lurdake“, Zagreb, Trg. Kralja Tomislava br. 18.

Dr. Velimir Deželić, otac: Isusovci u Hrvatskoj. (Eriolog kulturnoj povijesti grada Zagreba. Izdao odbor Marijinih kongregacija. Naslovni list izradio Vi. Kirin. Cijena Din 5. Naručuje se kod dra Stjepana Markulina, Zagreb, Kurečeva ul. 3). Mi nijesmo imali još zaokruženoga pregleda djelovanja Družbe Isusove u gradu Zagrebu, gdje su Isusovci radili ponajprije između god. 1606-1773, a zatim od god. 1902. dalje. Ovomu nedostatku htio je doiskobiti odbor Marijinih kongregacija, koji je priredilo u spjelu proslavu 25-godišnjice novog narodnog svetišta presv. Srca Isusova time, što je izdao lako i pregledno pisanu brošuru o djelatnosti Isusovačkih u Hrvatskoj, a naročito u gradu Zagrebu, na kulturnom, prosvjetnom, odgojnom i vjerskom polju, iz pera poznatoga književnika i povjesničara dra V. Deželića st. Knjižica obasije rad Družbin u Hrvatskoj u 17. i 18. to 20. stoljeću. Uključena je s nekoliko slika u tekstu, a urešena prekrasnom otmotnom slikom u dvije boje, koja prikazuje staro Isusovačko svetište kod sv. Zavera, izrađenom po našem najboljem grafičaru g. Vi. Kirinu. Niska cijena ove knjižice omogućuje svakome, da ju lako nabavi, a mi je toplo preporučujemo našim čitateljima i prijateljima, neka je što više prošire među narod, da upozna blagotvorni utjecaj ovoga reda na razvoj hrvatske kulture i kulturne tečevine, koje su Hrvati po Isusovcima stekli

Jesam li platio pretplatu?

Vlasnik, izdavatelj i odgovorni urednik Ante Erga. — Tisak Pučke Tiskare u Šibeniku — (Predstavnik: Jerolim i Vjekoslav Matačić).

Radiona

svakovrsnih bačava Hönlig i Kosmat, Zagreb, Klaučička cesta 9 imade na skladištu u svakom izboru nove i rabljene uz dnevne cijene. Vanjske se narudžbe obavljaju brzo i savjesno.

U Australiju za Lira šterlinga 28.-
U Južnu Ameriku za Lira šterlinga 19.-
otprema Agencija Tražite upute.

JOSIP JADRONJA — ŠIBENIK

SRETNU NOVU GODINU SVIM SVOJIM ČLANICAMA I PODUPIRUĆIM ČLANOVIMA ŽELI
RV. KAT. ŽENSKO PROSVJ. DRUŠTVO „ZORA“ — ŠIBENIK.

SVIM MUŠTERIJAMA I PRIJATELJIMA ŽELI
SRETNU NOVU GODINU
MATE PERGIN
TRGOVINA MANUFAKTURNE ROBE
ŠIBENIK
ULICA FAUSTA VRANČIĆA

SRETNU NOVU GODINU ŽELI
SVOJIM MUŠTERIJAMA
PUČKA TISKARA
(BRAĆA MATAČIĆ POK. PETRA)
— U ŠIBENIKU. —